Enskild motion S285

SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1886

av Malin Larsson och Peter Hedberg (båda S)

Fungerande fiskvandringsvägar i våra älvar och vattendrag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet med att återställa fungerande fiskvandringsvägar i vattenkraftpåverkade älvar och vattendrag, inklusive förbi större vattenkraftverk, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa långsiktiga förutsättningar för miljöanpassning av vattenkraften, med åtgärder för fiskvandring, förbättrade livsmiljöer och miljöanpassade vattenflöden, samtidigt som vattenkraftens betydelse för Sveriges elförsörjning värnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sveriges älvar och vattendrag är viktiga för den biologiska mångfalden och för livskraftiga bestånd av bland annat lax, öring och ål. Vattenkraftsutbyggnaden och andra vandringshinder har under lång tid begränsat fiskarnas möjligheter att nå sina naturliga lek- och uppväxtområden. Många vattenkraftverk saknar fortfarande fungerande fiskvägar.

Vattenkraften är samtidigt en viktig del av Sveriges fossilfria elproduktion och har stor betydelse för elsystemets reglerförmåga. Därför behöver arbetet med att förbättra vattenmiljöerna förena höga miljöambitioner med hänsyn till vattenkraftens betydelse för elförsörjningen.

Den nationella planen för omprövning av vattenkraftens miljövillkor är ett viktigt verktyg i detta arbete. Omprövningarna behöver leda till konkreta miljöförbättringar, där fungerande fiskpassager både uppströms och nedströms, förbättrade livsmiljöer och miljöanpassade vattenflöden är viktiga åtgärder.

Ljungan i Västernorrland är ett tydligt exempel. Älven har ett unikt vildlaxbestånd som är hårt pressat. Vid Viforsens kraftverk utanför Matfors hindras fisken från att nå tidigare lek- och uppväxtområden längre upp i älven. Fungerande fiskpassager förbi Viforsen och andra större kraftverk skulle kunna öppna större delar av älvsystemet för vandrande fisk och bidra till att stärka de vilda fiskbestånden.

Restaureringsåtgärderna i Stångån, ett biflöde till Ljungan, är ett positivt exempel på hur vandringshinder kan åtgärdas och viktiga livsmiljöer återställas. Men åtgärder i mindre biflöden kan inte ersätta behovet av fungerande fiskpassager förbi de större kraftverken i huvudälven. För att långsiktigt stärka fiskbestånden krävs ett helhetsperspektiv på hela älvsystemet och högre ambitioner för att återställa fiskens naturliga vandringsmöjligheter.

Liknande behov finns i älvar och vattendrag runt om i Sverige. Genom att åtgärda vandringshinder och förbättra vattenmiljöerna kan vi stärka våra vilda fiskbestånd, den biologiska mångfalden och förutsättningarna för fiske och friluftsliv.

För att lyckas krävs långsiktighet, samverkan och fungerande finansiering. Sverige behöver ta till vara möjligheterna att återställa fiskvandringsvägar i hela landet, samtidigt som vattenkraftens viktiga roll i energisystemet värnas. Det är en investering i levande älvar och livskraftiga fiskbestånd för framtida generationer.

Malin Larsson (S) *Peter Hedberg (S)*